

Rom Na-eguzobe Ọhụ ahụ Ike — Nọmba Asatọ

Ntọala nke Ájá: Ijụ Eziokwu Amụma n'ime Adventizim Laodisia

Jeff Pippenger

2024-08-18

N'isiokwu ikpeazụ anyị hotara okwu ndị a nke Jizọs.

Kpacharanụ anya n'aka ndị amụma ụgha, ndị na-abiakwute unu yi uwe aturụ, ma n'ime ha bụ anụ ọhịa wolf na-adọgbu ihe. Unu ga-ama ha site n'orụ mkpuru ha. Ọ bụ n'ogwu ka ndị mmadụ na-achikọta mkpuru vaịn, ma ọ bụ n'akirika ka a na-achikọta fig? Otú ahụ kwa, osisi ọma ọ bụla na-amị mkpuru ọma; ma osisi ruru arụ na-amị mkpuru ojoo. Osisi ọma apughị imi mkpuru ojoo, ọ bughikwa osisi ruru arụ nwere ike imi mkpuru ọma. Osisi ọ bụla nke na-amighi mkpuru ọma, a na-egbutu ya, tuba ya n'okụ. Ya mere, site n'orụ mkpuru ha ka unu ga-esi mara ha. Ọ bughị onye ọ bụla na-asị m, Onyenweanyi, Onyenweanyi, ga-abanye n'alaeze eluigwe; kama ọ bụ onye na-eme uche nke Nna m nke nọ n'eluigwe. Ọtutu ga-asị m n'ubochi ahụ, Onyenweanyi, Onyenweanyi, ànyị ekwughị amụma n'aha gi? ma n'aha gi chupụ mmụọ ojoo? ma n'aha gi ruo ọtutu orụ ebube? Mgbe ahụ ka m ga-ekwuputa ha si, Amaghị m unu mgbe ọ bụla: si n'ebe m nọ puo, unu ndị na-arụ ajo omume. Ya mere, onye ọ bụla nke na-anụ okwu ndị a m na-ekwu ma na-eme ha, aga m atunyere ya n'otu nwoke maara ihe, onye wuru ulo ya n'elu nkume: mmiri ozuzo zoro, idei mmiri b́jara, ifufe fee, wee dakwasị ulo ahụ ike; ma ọ dighi ada: n'ihu na e hiwere ya n'elu nkume. Ma onye ọ bụla nke na-anụ okwu ndị a m na-ekwu ma na-adighi eme ha, a ga-atunyere ya n'otu nwoke nzuzu, onye wuru ulo ya n'elu ájá: mmiri ozuzo zoro, idei mmiri b́jara, ifufe fee, wee dakwasị ulo ahụ ike; ulo ahụ wee daa: nnukwu ka odida ya di. Matiu 7:15–27.

Nnupuisi nke afọ 1863 na-akara mmalite nke Adventizim Ubochi-Izu Nke-Asaa nke Laodisia na-ewu ntọala ụgha n'elu aja. Aja na-anochi anya ukpuru Setan nke otutu-eziokwu, n'iche iche na Nkume nke eziokwu zuru oke. A na-eguzobe eziokwu zuru oke n'elu ndi àmà abuo, ma eziokwu ndi e gosiputara n'elu chaati abuo ahụ di nsọ nke Habakkuk, ndi Adventizim ji nwayo nwayo dopula n'akuku, sitere na Baijbul ma Mmụọ nke Amụma akwadoro ha. Eziokwu ndi ahụ bu eziokwu zuru oke.

“Onye iro ahụ na-achọ idopu uche umunne anyi ndi nwoke na ndi nwanyi n'orụ nke ikwadebe otu ndi ga-eguzo n'ubochi ikpeazu ndi a. Ezi aruruala ya ka e ji hazie ka ha duga uche ndi mmadu puo n'ihe ize ndu na oru diiri oge a. Ha na-aguta ihè ahụ Kraist si n'eluigwe bia inye Jon maka ndi Ya dika ihe na-abaghị nnukwu uru. Ha na-akuzi na ihe omume ndi ahụ di nnoo n'ihu anyi adighi mkpa nke ga-eme ka e nye ha nlebara anya puru iche. Ha na-eme ka eziokwu ahụ nke sitere n'eluigwe ghara idi ire, ma napu ndi nke Chineke ahumahu ha nke gara aga, na-enye ha n'onodu ya sayensi ụgha. ‘Otú a ka Jehova kwuru: Guzonu n'uzo di iche iche, lekwasikwa anya, jukwaa maka uzọ ochie ndi ahụ, ebe uzọ ọma ahụ di, jeenu kwa n'ime ya.’ [Jeremaja 6:16.]”

“Ka ọ dighi onye ọ bula choo idopu ntoala nke okwukwe anyi,—ntoala ndi ahụ e toro na mmalite nke ọrụ anyi, site n’imu Okwu ahụ n’ekpere na site n’mkpughe. N’elu ntoala ndi a ka anyi noworo na-ewu ihe kariri afọ iri ise. Ufodu mmadu puru iche na ha achotala uzọ oheru, na ha puru ito ntoala siri ike karia nke a torola; ma nke a bu nnukwu aghugho. ‘N’ihi na ọ dighi onye puru ito ntoala ozo karia nke a torola.’ [1 Korint 3:11.] N’oge gara aga, otutu ebidola iwu okwukwe oheru, iji guzobe ukpuru oheru; ma ruo ogologo oge ole ka ulo ha guzoro? O dara n’oge na-adighi anya; n’ihi na e guzobeghi ya n’elu Nkume ahụ.” Testimonies, mpiakota nke 8, 296–297.

Mgbe Septemba 11, 2001 rutere, mmiri ozuzo nke Mmuo Nso sokwa ya bjaruo.

“A ga-awusa mmiri ozuzo ikpezu n’elu ndi nke Chineke. Mmuo-ozu di ike ga-esi n’eluigwe ridata, a ga-emekwa ka ebube ya mune uwa niile.” Review and Herald, Eprel 21, 1891.

Mgbe e ji mmetu sitere n’aka Chineke tuda nnukwu ulo ndi ahụ di na New York City, mmiri ozuzo nke ikpezu ahụ malitere ifesa. Mgbe Septemba 11, 2001 bjarutere, e weputara uzọ mgbochi niile nke ukpuru papal.

“N’oge a nke ajo omume na-achị achị, ụka Protestant ndi juru, ‘Otú a ka Onyenwe anyi kwuru,’ ga-eru n’onodu di itunanya. A ga-eme ka ha buru ndi gbanwere gaa n’uwa. N’ikewapu ha n’ebe Chineke no, ha ga-achọ ime ka ụgha na ndapu n’ebe Chineke no buru iwu nke mba ahụ. Ha ga-arụ ọrụ n’ahụ ndi na-achị ala ahụ ka ha mee iwu iji weghachite ochichi e tufuru efu nke nwoke ahụ nke mmehie, onye na-anodu n’ulo nso Chineke, na-egosi onwe ya na ọ bu Chineke. A ga-eburu ukpuru Roman Katolik n’okpuru nchedo nke steeti. Agaghizi anabata mkpesa nke eziokwu Akwukwo Nso site n’aka ndi na-emeghi iwu Chineke ka ọ buru ukpuru ndu ha.” Review and Herald, December 21, 1897.

Iwu Patriot Act na-egosi mmalite nke nchebe a na-enye ukpuru ndi Roman Katolik, nke na-eduga n’ihu n’ihu n’iwu Sonda nke na-abia n’oge na-adighi anya. N’ubochi Septemba 11, 2001, ifufe ano ahụ nke na-anochi anya Alakuba nke ahuhu nke ato, malitere ife.

“Ndi mmuo ozi na-ejide ifufe ano ahụ, ndi a nochiri anya ha dika inyinya iwe juru na ya nke na-achọ ipu n’ike ma gbaa oso gafee n’elu uwa nile, na-eburu mbibi na onwu n’uzo ọ na-aga.

“Anyi ga-arahu ura n’ebe kpomkwem di n’onu onu uwa ebighi ebi? Anyi ga-abu ndi dara mba n’obi, ndi oyi, na ndi nwuru anwu? Ewoo, a si na anyi ga-enwe n’ime uka anyi Mmuo na ume nke Chineke ka a fukuo n’ime ndi Ya, ka ha wee guzo n’ukwu ha diri ndu. Anyi kwesiri ihu na uzọ ahụ di warara, na onu uzọ ama ahụ dikwa mkpagide. Ma ka anyi na-esi n’onu uzọ ama mkpagide ahụ agafe, mbara ya enweghi oke ọ bula.” Manuscript Releases, volume 20, 217.

Mmiri ozuzo, ifufe, na idei mmiri bira n’ubochi Septemba 11, 2001, a nwara uka Seventh-day Adventist nke Laodisia, di ka a nwara ndi Juu n’oge baptism nke Kraist, na dika a nwara ndi Protestant malite n’August 11, 1840. Site n’oge ahụ ruo n’amuma nupuisi nke July 18, 2020, ulo Laodisia nke Seventh-day Adventist nogidere na-ada nwayoo nwayoo, n’ezie otu ahụ ka e si kpo ulo nso nke ndi Juu ihe togboro n’efu tupu obe ahụ, na otu ahukwa ka ndi Protestant siri gbanwee buru Protestantism nke ndapu n’ezi okwukwe n’oge ndakpo olileanya mbu nke April 19, 1844.

Mgbanwe Laodisia nke mmuo ozi nke ato wee banye n'ime usoro nnwale ikpeazu ya, ma dika o mere na nnwale ahụ nke malitere na Septemba 11, 2001, a kporo umu agboghọ-amaghị nwoke ahụ ka ha laghachi n'uzo ochie, nke bu eziokwu ndi ntoala, o bughị naani nke mgbanwe Millerite nke mmuo ozi mbu na nke abuo, kama kwa eziokwu ndi ntoala nke mgbanwe nke mmuo ozi nke ato.

Ihe nnochianya nke iju eziokwu ndi ahụ bu isi n'ime onodu aghugho siri ike ahụ bu ozi Pol dere n'Akwukwo Ndi Tesalonajika nke Abuo. E ji "ihe a na-eme kwa ubochi" di n'akwukwo Daniel nochianya ozi ahụ, n'ihina o bu n'ime akuku Akwukwo Ndi Tesalonajika ahụ ka William Miller bjara ghota na "ihe a na-eme kwa ubochi" di n'akwukwo Daniel nochiri anya Rom ndi ogo mmuo.

Edewoala akwukwo ndi e dere nke na-atule nkowa nke "nke kwa ubochi" n'akwukwo Daniel. Otutu n'ime ha ezighi ezi, o bu ezie na o buru na ichoro igu otu akwukwo onye oka mmuta okpukpe Adventist dere nke kowara ya nke oma, i puru ichota, The Mystery of the Daily, nke John W. Peters dere. Ebumnuche m abughị itule akuku ahụ nke "nke kwa ubochi," n'isiokwu a. E nwekwara akwukwo ndi ozo na-akowa akuko ihe mere eme banyere "onye, ihe, na ihe kpatara ya" nke echiche ugha ahụ banyere "nke kwa ubochi" mechara guzosie ike n'ime Seventh-day Adventism nke Laodisia.

Nkowa nke okwu Hibru a sughariri dika "kwa ubochi", na akuko ihe mere eme nke nnupuisi megide eziokwu ntoala nke "kwa ubochi" nke malitere n'ezie na 1901, e gosiputala ugboro ugboro n'ime Tebul Habakkuk nakwa n'ime edemede ndi e biputara n'oge na-adibeghi anya banyere akwukwo Daniel.

E bu n'obi idobe isi okwu "ihe a na-eme kwa ubochi" n'isiokwu a n'elu njirimara amuma ndi jikotara na ihe nnochianya nke iju Rome. Onye o bu na nke n'ezie na-anabata ikike nke ihe odide Ellen White ga-agu naani ihe ndi a sochirinụ jiri mara nke bu nghota ziri ezi banyere "ihe a na-eme kwa ubochi."

"Mgbe ahụ, ahuru m banyere 'Nke Kwa Ubochi,' na okwu ahụ bu 'aja' bu ihe amamihe mmadu tinyere, o bughikwa nke di n'ederede ahụ; nakwa na Onyenwe anyi nyere ezi nghota banyere ya nye ndi kwusara mkpu awa ikpe ahụ. Mgbe idi n'otu di, tupu afọ 1844, ihe foro nke nta ka o buru mmadu niile no n'otu n'ezi nghota nke 'Nke Kwa Ubochi,' ma kemgbe 1844, n'etiti ogba aghara ahụ, anabatala echiche ndi ozo, ochichiri na ogba aghara esokwala ya." Review and Herald, November 1, 1850.

Iju nghota William Miller banyere "ihe a na-eme kwa ubochi" putara n'otu oge ahụ iju ikike nke ihe odide Ellen White, n'ihina o huru "na Onyenwe anyi nyere echiche ziri ezi banyere ya nye ndi ahụ kwusara mkpu awa ikpe." E gosikwara ya kwa na echiche ndi ozo banyere "ihe a na-eme kwa ubochi" butere "ochichiri na ogba aghara," nke na-abughị agwa nke Kraist. Miller ghotara "ihe a na-eme kwa ubochi" dika Rom nke ndi ogo mmuo mgbe o musiri akwukwo nke Abuo Ndi Tesalonajika.

"Aga m agukwuo, enweghi m ike ihu ikpe ozo o bu na e ji ya [ihe a na-akpo daily] mee ihe, ma e wezuga n'akwukwo Daniel. Mgbe ahụ, [site n'enyemaka nke concordance] ewere m okwu ndi ahụ nke so ya n'otu njiko, 'wepu;' o ga-ewepu daily; 'site n'oge a ga-ewepu daily,' wdg. Aga m agukwuo, chee na agaghị m achota ihè obula n'ihe odide ahụ; n'ikpeazu, abjara m

2 Ndị Tesalonajika 2:7, 8. ‘N’ihi na ihe omimi nke ajọ omume amalitelari iru oru; naani onye ahụ nke na-egbochi ugbo a ga-anogide na-egbochi, ruo mgbe a ga-ewepu ya n’uzo, mgbe ahukwa a ga-ekpughe onye ajọ omume ahụ,’ wdg. Ma mgbe m rutere n’ihe odide ahụ, Ewoo, lee otu eziokwu ahụ siri buru ihe doro anya ma di ebube! O di ebe ahụ! Nke ahụ bu daily! Ofon ugbo a, gini ka Pol putara site n’okwu ahụ, ‘onye ahụ nke na-egbochi ugbo a,’ ma o bu na-egbochi? Site n’ ‘onye mmehie,’ na ‘onye ajọ omume,’ a na-ekwu maka Popery. Ofon, gini bu ihe ahụ nke na-egbochi ka e kpughee Popery? N’ezie, o bu Paganism; ya mere, ‘daily’ aghaghị iputa Paganism.” —William Miller, Second Advent Manual, ibe 66.” Advent Review and Sabbath Herald, Jenuwari 6, 1853.

N’ikpeazu, Adventizim Laodisia wepuru nghota ziri ezi e nyere Miller na ndi ahụ kporo mkpu nke awa ikpe, ma were echiche ugha nke Protestantizim ndapu-n’ezi-okwukwe dochie ya, bu nke na-ekwu na “ihe a na-eme kwa ubochi” nochiri anya ozi Kraist n’ebe nsọ. Nghota ahụ bu ihe nzuzu n’otutu okwa, ma kariya ibu nke ugha, o na-azoro na akara ngosi nke Setan bu akara ngosi nke Kraist.

“Ya mere, ebe dragon, n’uzo bu isi, na-anochi anya Setan, o bukwa, n’uzo nke abuo, ihe nnochianya nke Rom nke ndi ogo mmuo.” The Great Controversy, 439.

Miller kowara “ihe a na-eme kwa ubochi” dika Rom ndi ogo mmuo, bu dragon ahụ, ma Adventism nke Laodisia nara n’aka Protestantism dara ada echiche ahụ na o na-anochi anya ozi Kraist n’ulo nsọ nke eluigwe. Iju nkwuputa Miller banyere “ihe a na-eme kwa ubochi” dika Rom ndi ogo mmuo na-anochi anya iju eziokwu nke e gosiri n’elu chaati abuo ahụ di nsọ, ndi bu mmezu nke Habakuk isi nke abuo. Ya mere, o bu iju eziokwu ntala, dika otu ahụ ka o di n’iju oge asaa nke Levitikos iri abuo na isii.

Iju eziokwu ahụ na “ihe a na-eme kwa ubochi,” na-anochi anya Rome ndi ogo mmuo, bu iju ntala nke Adventism na ikike nke Mmuo nke Amuma. Imata akara nke Setan dika akara nke Kraist yiri imata oru Kraist dika oru Setan.

“N’iju Kraist, ndi Juu mehiere mmehie a na-apughi igbaghara; ma site n’iju okpukpo ebere, anyi nwekwara ike ime otu njehie ahụ. Anyi na-akpari Onye-isi nke ndu, ma na-eme ka ihere mee Ya n’ihu ulo nzuko nke Setan na n’ihu eluigwe na ala nke eluigwe, mgbe anyi juru ige ndiozi Ya e nyefere oru nti, kama gee nti n’aka ndi nnochi anya Setan, ndi ga-adopu mkpuruobi ahụ n’ebe Kraist no. Oge obula mmadu na-eme nke a, o pughi ihu olileanya ma o bu mgbaghara o bula, ma n’ikpeazu o ga-atufu ochicho obula nke ime ka ya na Chineke di n’udo.” The Desire of Ages, 324.

Mgbe Adventizim nke Laodisia juru nghota ntala banyere “ihe a na-eme kwa ubochi” na ugboro asaa ahụ, ha abughi naani na ha juru ikike nke Mmuo nke Amuma, na ntala ndi ahụ, kama ha jurukwa oru William Miller, onye mmuo ozi Gabriel na ndi mmuo ozi ndi ozọ duuru ka o bia n’oghota ndi ahụ.

“Chineke zitere mmuo-ozu Ya ka o metuta obi otu onye oru ugbo nke na-ekweghi na Bible, iji duru ya icho amuma ndi ahụ. Ndi mmuo-ozu nke Chineke biakwutere onye ahụ a hoputara ugboro ugboro, iji duzie uche ya ma mepee nghota ya n’ihe gbasara amuma ndi nke dirwo ndi

nke Chineke ọchịchiri mgbe nile. E nyere ya mmalite nke agbụ eziokwu ahụ, a durukwa ya ịchọ njikọ na-esote njikọ ọzọ, ruo mgbe o jiri ịtunanya na mmasi lee Okwu Chineke anya. Ọ hụrụ n'ebe ahụ agbụ zuru okè nke eziokwu. Okwu ahụ nke ọ lere anya dị ka nke a na-esiteghi n'ike mmụọ nsọ ugbo a meghere n'ihu ọhụụ ya n'ima mma na n'ebube ya. Ọ hụrụ na otu akụkụ Akwụkwọ Nsọ na-akọwa nke ọzọ, ma mgbe e mechiri otu amaokwu n'ebe nghota ya nọ, ọ hụrụ n'akụkụ ọzọ nke Okwu ahụ ihe nke kọwara ya. O ji ọhụ na nkwanye ugwu kasinụ na nsọpuru dị omimi were ele Okwu nsọ nke Chineke anya.” Early Writings, 230.

“Mmụọ-ozị ya” bụ okwu na-akọwa mmụọ-ozị Gabriel.

“Okwu nke mmụọ ozị ahụ, ‘Abụ m Gabriel, onye na-eguzo n'ihu Chineke,’ na-egosi na ọ nọ n'ọnọdụ nsọpuru dị elu n'ụlọikpe eluigwe. Mgbe ọ bịa na ozị nye Daniel, ọ siri, ‘Ọ dighi onye ọ bụla na-ejidesi m ike n'ihe ndị a, ma e wezuga Maikel [Kraist] Onye-isi unu.’ Daniel 10:21. Banyere Gabriel ka Onye Nzọputa kwuru n'Akwụkwọ Mkpughe, na-asị na ‘O zitere ya, meekwa ka a mara ya site n'aka mmụọ ozị Ya nye ohu Ya Jón.’ Mkpughe 1:1.” The Desire of Ages, 99.

Ịkọwa akara nke Setan dika akara nke Kraist abughị naanị ihe yiri mmehie ahụ a na-apughị igbaghara agbaghara, kama mmehie ahụ a na-apughị igbaghara agbaghara nwekwara njikọ na iju ndị ozị ahụ Kraist na-eziga. “Ihe a na-eme kwa ụbọchị” ya mere na-aghọ akara nke mmehie ahụ a na-apughị igbaghara agbaghara, ma mgbe a ghotara na e duuru “onye ahoputara,” William Miller, ka ọ bịa n'ighota eziokwu ahụ nke ọma, ma mgbe e mechara ju ya, ọ dabara ozugbo n'ime Ndị Tesalonaijka nke Abuọ, nke bụ nnọọ akụkụ Akwụkwọ Nsọ ahụ ebe Miller mere nchoputa ya. Iju eziokwu ahụ bụ ihe àmà nke enweghị ihu eziokwu n'anya, nnupuisi ahụ na-ebute iwepu Mmụọ Nsọ na inyefe mmụọ na-adighi nsọ nke Setan, nke Pọl na-akọwa dika aghughọ siri ike.

Dika “ndị na-apunara ndị nke gi”, ndị “na-eme ka ọhụ ahụ guzosie ike”, “ihe a na-eme kwa ụbọchị” bụ akara nke Rom ndị ọgọ mmụọ. N'ihe gbasara 2 Ndị Tesalonaijka, Pọl na-akuzi na iju ozị nke isi nke abụọ bụ ihe àmà na ndị na-eme otu a ahughị eziokwu n'anya. N'ihia na ha ahughị eziokwu nke e gosiputara n'isi ahụ n'anya, ha na-anata aghughọ dị ike.

Ndị amuma niile na-ekwu maka ụbọchị ikpeazu, ma akụkụ Akwụkwọ Nsọ ndị e sitere n'mmụọ nsọ deputa na isiokwu a na-akowaputa na aghughọ siri ike ahụ na-abiakwute ndị na-adighi ahụ eziokwu n'anya n'oge a na-awusa Mmụọ Nsọ. Otu òtù na-anata mmanu ahụ, ma òtù nke ọzọ na-anata aghughọ siri ike.

A na-awuputa Mmụọ Nsọ n'oge akụkọ ihe mere eme mgbe a na-ewepu Mmụọ Nsọ n'ebe ndị ahụ nọ bụ ndị juru mmụba nke omuma a na-emepe n'ime oge ule abụọ nke oge akara site na Septemba 11, 2001 ruo iwu ụbọchị Sọnde nke na-abia n'oge na-adighi anya. Ikwughachi otu akụkụ e kwuru na mbụ:

“Ka Ọ na-ele anya ruo n'ụbọchị ikpeazu, otu ike ahụ na-enweghị nsotu na-ekwuputa, banyere ndị ahụ ‘nabataghị ihunanya nke eziokwu, ka e wee zoputa ha,’ ‘N'ihia nke a Chineke ga-ezitere ha aghughọ dị ike, ka ha wee kwere ugha: ka e wee maa ha niile ikpe, ndị na-ekwenyeghị eziokwu, kama ndị nwere obi uto n'ajọ omume.’ Dika ha na-aju ozizi nke Okwu Ya, Chineke na-ewepu Mmụọ Ya, ma hapu ha n'aghughọ ndị ahụ ha hụrụ n'anya.”

Early Writings, 46.

Ahịrị n'elu ahịrị, Daniel na-akuzi na n'ubochi ikpeazu, o bu ndi ohi nke ndi gi, (ihe nnochianya nke Rome) ka na-eme ka ohuu ahụ guzosie ike. A na-anochikwa ndi ohi ahụ anya dika "ihe a na-eme kwa ubochi." Solomon na-akuzi na n'ubochi ikpeazu, ndi na-enweghi ohuu ahụ na-ala n'iyi, nke putara ibu ndi gba oto. Ime ka mmadu gba oto bu ime ka o buru onye Laodisia, ma onye Laodisia bu nwaagboghọ amaghi ihe.

"A na-akokwa onodu nke Uka nke umu agboghọ-amaghi ihe nochiri anya ya dika onodu Laodisia." Review and Herald, August 19, 1890.

Ibu nwaagboghọ-amaghi-ama mgbe ozi nke Mkpu Etitiabali bjarutere bu igosiputa ihe Jon dere n'Akwukwo Mkpughe isi nke iri na isii dika, "ihere nke igba oto gi." Ido aka na nti Jon n'otiti nke isii nwere mmekorita na njiko ato ahụ nke dragon ahụ, na anu ohia ahụ, na onye amuma ugha ahụ, ndi kemgbe 1989 no n'usoro iduga uwa gaa Armaghedon.

Ozi Pol n'akwukwo Tesalonaika nke Abuọ abughi nani banyere ikwu na Daniel nochiri anya Rome ndi ogo mmuo dika "ihe a na-eme kwa ubochi," kama isi nke a na-emesi ike mmekorita di n'etiti Rome ndi ogo mmuo na Rome nke ndi popu. Rome ndi ogo mmuo jidere azu (na-egbochi) nwoke nke mmehie irigo n'ocheeze nke uwa n'afọ 538. Ozugbo e wepuru Rome ndi ogo mmuo, mgbe ahụ a na-ekpughe "ihe omimi nke ajo omume," "onye ajo omume ahụ" bu pope nke Rome. N'isi nke a Pol na-akowa otu mmekorita amuma puru iche di n'etiti Rome ndi ogo mmuo na Rome nke ndi popu. Iju ozizi nke isi nke a bu iju eziokwu ma nata aghugho siri ike.

Ka onye o bua ghara iduhie unu n'uzo o bua: n'ih na ubochi ahụ agaghị abia, ma e wezuga na ndapu n'ez i kwukwe abia mbu, ka e wee kpughee nwoke mmehie ahụ, nwa nke mbibi; onye ahụ nke na-eme gide ma na-ebuli onwe ya elu kari ihe nile a na-akpo Chineke, ma o bu nke a na-efe ofufe; nke mere na ya onwe ya dika Chineke na-anodu n'ulo nsọ Chineke, na-egosi onwe ya na o bu Chineke. Unu echetaghị na, mgbe m nogide na unu, agwara m unu ihe ndi a? Ma ugbu a unu maara ihe na-egbochi ya ka e wee kpughee ya n'oge nke ya. N'ih na ihe omimi nke ajo omume amalitelari iru oru: naani onye ahụ nke ugbu a na-egbochi ga-anogide na-egbochi, ruo mgbe a ga-ewepu ya n'uzo. Ma mgbe ahụ ka a ga-ekpughe Onye Ajo ahụ, onye Onyenwe anyi ga-eji mmuo nke onu ya laa n'iyi, ma jiri nchaputa nke obibia ya bibie ya: ya ahụ, onye obibia ya di dika oru Setan si di, n'ike nile na ihe iriba ama na oru ebube ugha nile, na aghugho nile nke ajo omume n'ime ndi na-ala n'iyi; n'ih na ha anabataghị ihunanya nke eziokwu ahụ, ka e wee zoputa ha. N'ih nke a, Chineke ga-ezitere ha aghugho siri ike, ka ha wee kwere ugha ahụ: ka e wee maa ha nile ikpe, bu ndi na-ekweghi eziokwu, kama nwee mmasi n'ajo omume. 2 Ndi Tesalonaika 2:3-12.

Gini mere ndi a nke ubochi ikpeazu ji buru ndi "a na-ama ikpe"? Gini mere e ji zipu ha "aghugho siri ike"? Gini mere ha ji "la n'iyi" ma si otu a kpughee ihere nke igba oto ha? Akuku Akwukwo Nso ahụ na-ekwu na o bu n'ih na ha anaghi ahụ eziokwu n'anya, ma eziokwu ahụ e gosiputara n'isiakwukwo ahụ na-akowa na Rom nke ndi ogo mmuo, alaeze nke anọ nke amuma Akwukwo Nso, ga-egbochi Rom nke popu, alaeze nke ise nke amuma Akwukwo Nso, iri n'ocheeze ruo mgbe e wepuru ikpere arusi.

Mmekorita di n'etiti Rom nke ndi ogo mmuo na Rom nke ochichi pope, nke e gosiputara n'isiakwukwo a, ka Jon kpokwara aha ya site na mmekorita di n'etiti uka nke Pegamos na uka nke Tayaitaira. Pegamos kwekoru na Rom nke ndi ogo mmuo, Tayaitaira bukwa Rom nke ochichi pope. Pol na Jon na-enye ndiamà abuo banyere mmekorita nke ike abuo ahụ, dika akwukwo Daniel na-emekwa.

N'akwukwo Daniel, a na-egosi ugboro ugboro mmekorita di n'etiti Rom ndi ogo mmuo na Rom ndi popu. N'ime Daniel isi nke abuo, a na-anochi ya anya site n'igwakota igwe na uru ruru aru. N'ime Daniel isi nke asaa, ma Rom ndi ogo mmuo ma Rom ndi popu bu alaeze ndi ahụ "di iche," ma o bu ezie na Daniel isi nke abuo na-egosi ikike abuo ahụ dika ngwakota, isi nke asaa na-akowaputa na ike ndi popu si n'alaeze Rom ndi ogo mmuo nke nwere mpi iri puta. N'ime Daniel isi nke asato, obere mpi nke amaokwu nke itoolu ruo nke iri na abuo bu Rom n'usoro ya abuo ahụ. Amaokwu nke itoolu na nke iri na otu bu obere mpi ahụ n'usoro nwoke, si otu a na-akowaputa Rom ndi ogo mmuo, ma amaokwu nke iri na nke iri na abuo bu obere mpi ahụ n'usoro nwanyi, si otu a na-akowaputa Rom ndi popu.

N'ime Daniel isi nke asato, amaokwu nke iri na ato, a na-egosi Rom nke ndi ogo mmuo na Rom nke ndi popu di ka ike abuo na-eme ka ebe togboro n'efu. Rom nke ndi ogo mmuo bu ike nke "nke kwa ubochi" na-eme ka ebe togboro n'efu, Rom nke ndi popu kwa bu mmehie nke na-eme ka ebe togboro n'efu. N'ime isi nke iri na otu, amaokwu nke iri ato na otu, ike nke "nke kwa ubochi" na-eme ka ebe togboro n'efu, nke bu Rom nke ndi ogo mmuo, na-edobe ike nke aru aru ahụ na-eme ka ebe togboro n'efu, nke bu ike nke ndi popu. N'ime isi nke iri na abuo, amaokwu nke iri na otu, a na-ewepu ike nke "nke kwa ubochi" na-eme ka ebe togboro n'efu, nke bu Rom nke ndi ogo mmuo, ka e wee guzosie ike nke aru aru ahụ na-eme ka ebe togboro n'efu nke ochichi ndi popu.

Mmekorita di n'etiti ike abuo ahụ nke mkporia nke Rom bu isiokwu bu isi n'akwukwo Daniel na Mkpughe, mmekorita ahukwa bu ihe Pol kporo eziokwu nke a ghaghi ihu n'anya ma o buru na mmadu ga-agbanahu aghughu siri ike nke na-esite n'ikwere ugha. Chineke adighi eme ihe n'enweghi mkpa ugboro ugboro, ma nnochianya o bu nke mmekorita Rom ndi ogo mmuo na Rom nke ndi pope na-enye akaebe puru iche nke ya n'isiokwu ahụ; ma iju akara nke Rom n'ubochi ikpeazu, bu iju mmiri ozuzo nke ikpeazu ma nata aghughu siri ike n'onodu ya. O bu ka a mara mmadu ruo mgbe ebighi ebi dika Laodisia nke gba oto.

Ndi oka mmuta akuko ihe mere eme Adventist nke Laodisia, o bu ezie na ha egosighi nsopuru di nsu o bu nke nye onodu na oru William Miller, ha na-ekwenye n'ezie na o bu nghota ya banyere mmekorita di n'etiti Rome ndi ogo mmuo na Rome nke papal bu ntala amuma nke o ji wulite "ngwa niile" ya nke amuma. Gabriel na ndi mmuo ozi ndi ozo duziri Miller ka o ghota mmekorita di n'etiti Rome ndi ogo mmuo na Rome nke papal, ma n'akuko ihe mere eme ya, o hughu Rome dika otu ihe nwere akuku ato, nke mejuputara dragon ahụ, anu ohia ahụ na onye amuma ugha ahụ.

N'oge ya, United States amalitebeghi oru ya dika onye-amuma ugha, n'ihia na ndi Protestant nke United States aghotaghi umunwaanyi Rome ruo n'afu 1844, ma e tinyelari oru ntala nke Miller n'elu chaati 1843 nke e weputara n'onwa Mee nke afu 1842.

N’afọ 1989, e meghere amaokwu isii ikpeazu nke Daniel isi nke iri na otu, onye ozi maka oge ahụ wee mata na e nwere ike ọchịchị atọ nke ọrụ amụma ha na-agafe n’ime amaokwu iri anọ ruo iri anọ na ise nke isi nke iri na otu. Eze ndịda dị n’amaokwu iri anọ bụ ike nke dragon ahụ, eze ugwu bụ ike papal ahụ nke e nyere ọnya ya na-egbu egbu ná mmalite amaokwu ahụ n’afọ 1798, site n’aka ike dragon nke France Napoleonic. N’ime amaokwu ahụ ike papal ahụ na-amalite ọrụ igwọ ọnya ya na-egbu egbu. N’afọ 1989 eze ugwu na-emegwara ike dragon nke Soviet Union, nke n’oge ahụ aghowo eze ndịda. Mgbe anụ ọhịa nke Katolik megwara Soviet Union, ọ b́jara na ndị agha nnọchi anya nke United States, amụma ụgha nke Mkpughe isi nke iri na isii. E gosiputara eze dragon nke ndịda, eze anụ ọhịa nke ugwu, na amụma ụgha nke ụgbọ agha, ndị na-agba inyinya na ụgbọ mmiri, ha niile n’amaokwu iri anọ, ahiri amụma ahụ agwukwa n’amaokwu iri anọ na ise, mgbe ike papal ahụ “na-abia na njedebe ya, na-enweghi onye ga-enyere ya aka.”

Amagedon, n’Akwukwo Mkpughe isi nke iri na isii, bụ mpaghara ala e ji atụ ihe nke na-akowa nnupuisi nke mmadu niile nke na-ebute uto tupu nloghachi Kraist. Amagedon bụ ihe nnochianya nke okwu e sitere n’okwu abuo wee kpuo ya, “Har” nke putara ugwu, na “Megiddo,” nke bu ndagwurugwu Jezreel. Eziokwu ahụ bụ na Jon jikotara ugwu na Megiddo, ebe Megiddo bụ ndagwurugwu, na-eme ka onye na-amu amuma ghota na Amagedon bụ ihe nnochianya nke nwere ntuaka ala, n’ihi na o dighi ugwu di n’ndagwurugwu Jezreel.

Ndagwurugwu Jezril di n’etiti osimiri ato ahụ (Osimiri Mediteranian, Osimiri Galili, na Osimiri Nwuru Anwụ) na Jerusalem. O ditukwuo n’etiti akuku ugwu Israel, ebe mmiri ato ndi a na Jerusalem no ya gburugburu n’akuku di iche iche. Amaokwu iri anọ na ise nke Daniel iri na otu bu ebe eze ugwu na-abia na njedebe ya, n’enweghi onye ga-enyere ya aka, ma amaokwu ahụ na-akowaputa njedebe ala ya dika idi n’etiti osimiri ndi ahụ na ugwu nsọ ahụ di ebube nke Jerusalem. Amaokwu iri anọ nke Daniel iri na otu na-ewebata ike ato ndi bu isiokwu gbasara igwo ọnya na-egbu egbu nke ike papal na njedebe ikpeazu ya.

Nkebi okwu mbu nke amaokwu ndi ahụ na-akowaputa oge ogwugwu n’afọ 1798, mgbe ndi popu natara ọnya ha na-egbu egbu, ebe amaokwu nke iri anọ na ise na-akowaputa ọnya na-egbu egbu ya na-adigide adigide. Akuko amuma di n’etiti onwu mbu na nke ikpeazu nke ike ndi popu na-akowaputa nnupuisi nke mmadu, ka ha na-eweghachi idi elu nke ike ndi popu, mgbe a gworo ọnya ya na-egbu egbu tupu mbibi ikpeazu nke ike ndi popu. Amaokwu isii ndi a na-ebu akara nke eziokwu, n’ihi na mmalite na ogwugwu ha abuo bu onwu nke ike ndi popu, ebe amaokwu ndi di n’etiti ya bu nnupuisi nke mmadu ka a na-agwo ọnya mbu ahụ na-egbu egbu.

E nyere Miller ihè sitere n’aka ndi mmuo-ozu nke eluigwe banyere mmekorita di n’etiti Rome ndi ogo mmuo na Rome popu. Igodo nke nghota Miller banyere usoro amuma ahụ, nke o jiri mee ihe n’ihe niile o tinyere n’amuma ya, bu “ihe a na-eme kwa ubochi” n’ime 2 Ndi Tesalonaika. “Ihe a na-eme kwa ubochi” n’ime isi ahụ bu Rome ndi ogo mmuo, nke bu ihe guzobere ohu ahụ William Miller b́jara ghota, n’ihi na o bu Rome, ndi ohi nke ndi gi n’amaokwu nke iri na anọ nke isi nke iri na otu, na-eguzobe ohu ahụ.

Onye-ozu e welitere ka o ghota mmuba nke omuma n’afọ 1989 b́jara ghota odidi ato nke Rome. Miller bu onye-ozu nke mmuo-ozu mbu na nke abuo, o ghotakwa ngosiputa mbu na nke abuo nke

Rome iyi guzosie ike oħu ahụ o gosiri uwa. Onye-ozii nke mmuo-ozii nke ato biara għota ngosiputa ato nile nke Rome ka o wee guzosie ike oħu ahụ e nyere ya ka o kposaa ya nye uwa.

Ngosiputa mbu nke Rom bu Rom ndi ogo mmuo. Site na Rom ndi ogo mmuo puta Rom ndi papa, bu ngosiputa nke abuo. Site na ngosiputa abuo mbu ahụ ka Rom nke oge a si puta, njiko ato ahụ nke dragon ahụ, anu oħia ahụ na onye amuma ugha ahụ.

Anyi ga-aga n'ihu n'usoro esemokwu banyere "ihe a na-eme kwa ubochi" n'akuko ihe mere eme nke Advent n'isiokwu na-esonu.

"Onye na-ahu ihe di n'okpuru elu, onye na-agu obi mmadu nile, na-ekwu maka ndi natara nnukwu ihè, si: 'Ha adighi enwe ihe mgbu ma o bu iju anya n'ihu onodu omume oma na nke ime mmuo ha.' Ee, ha ahoro uzo nke ha, mkpuruobi ha na-enwekwa obi utu n'ihu aru ha nile. Mu onwe M kwa ga-ahoro aghughu ha, wetakwa ihe ndi ha na-atu egwu n'ahu ha; n'ihu na mgbe M kporo, o dighi onye zara; mgbe M kwuru okwu, ha egeghi nti: kama ha mere ihe ojoo n'anya M, horokwa ihe ahụ nke na-atoghi M utu.' 'Chineke ga-ezigara ha aghughu di ike, ka ha wee kwere ugha,' n'ihu na ha anataghi ihunanya nke eziokwu ahụ, ka e wee zoputa ha,' 'ma ha nwere obi utu n'ajo omume.' Aisaia 66:3, 4; 2 Ndi Tesalonaika 2:11, 10, 12."

"Onye Ozizi nke eluigwe juru si: 'Olee aghughu ka ike ya di ukwu nke puru irafu uche karia ime ka mmadu chee na i na-ewukwasị n'elu ntala ziri ezi nakwa na Chineke na-anabata oru gi, ebe n'eziokwu i na-eme otutu ihe di ka amuma na usoro uwa si di ma na-emehie megide Jehova? Ewoo, o bu nnukwu nduhie, aghughu na-adoro adoro, nke na-ejide uche ndi mmadu mgbe ndi mmadu bu ndi matara eziokwu otu oge na-emehie site n'itu anya udi nsopuru Chineke ka o buru mmuo na ike ya; mgbe ha na-eche na ha bara uba, baakwa uba n'ihu onwunwe, na ha achoghi ihe o bu, ebe n'eziokwu ha no na mkpa nke ihe niile.'"

"Chineke agbanweghi n'otu O si ele ndi ohu Ya kwesiri ntukwasị obi anya, ndi na-edebe uwe ha n'enweghi ntupo. Ma otutu na-eti mkpu, 'Udo na nchekwa,' ebe mbibi mberede na-abjakwasị ha. O gwula ma e nwee ncheghari zuru ezu, o gwula ma mmadu wedata obi ha ala site n'ikwuputa mmehie ma nata eziokwu ahụ di ka o di n'ime Jisos, ha agaghi abanye n'eluigwe ma oli. Mgbe ime ka ndi di n'etiti anyi di ocha ga-ewere onodu, anyi agakwaghi anodu n'udo, na-anya isi na anyi bara ogaranya ma baa uba n'ihu onwunwe, na anyi enweghi mkpa n'ihu obula.

"Onye puru ikwu n'eziokwu, si: 'A nwaleela o-la-edo anyi n'oku; uwe anyi adighikwa enwe ntupo sitere n'uwa'? Ahuru m Onye Ozizi anyi ka O na-egosi uwe nke ezi omume a na-akpo aha. Mgbe O yipusiri ha, O kpughere emeru emeru di n'okpuru ha. Mgbe ahụ O siri m: 'I nweghi ike ihu otu ha si n'ime mpako kpuchie emeru emeru ha na ire ure nke agwa ha? 'Olee otu obodo ahụ kwesiri ntukwasị obi si ghoo nwanyị akwuna!' E meela ulo Nna m ulo ahia, ebe onuno na ebube nke Chineke si na ya puo! N'ihu nke a ka adighi ike ji di, ike adighikwa.'" Testimonies, volume 8, 249, 250.